

Infektsioonikontrolli olemus, infektsioonhaiguste arsti ootused laborile

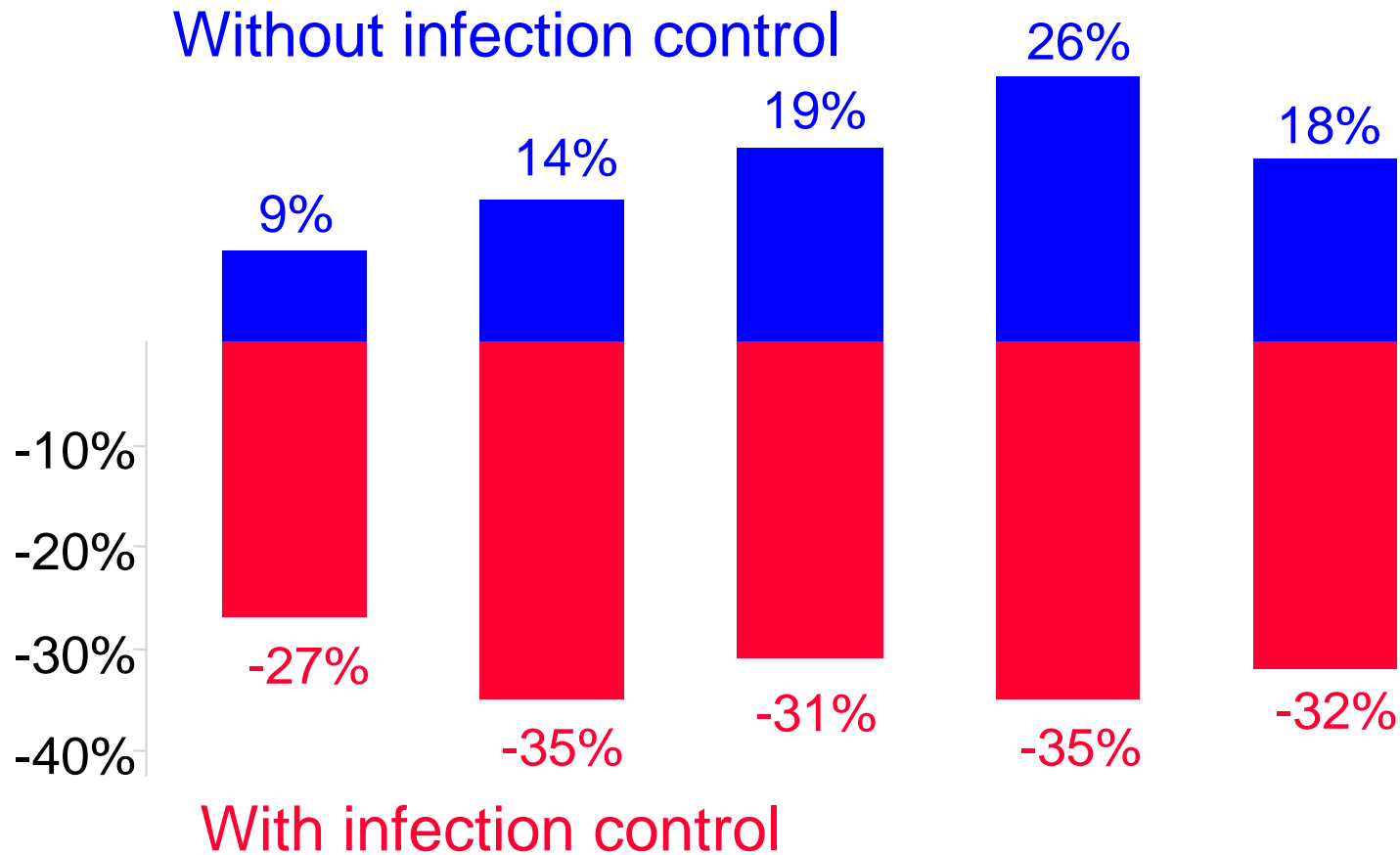
Vivika Adamson
Infektsiooniteenistus
Suvi 2013

Infektsioonikontroll – kust kõik algas?

- Kui eriala sai alguse USAst seoses hospitaalsete stafülokokiliste infektsioonidega
- 1946 aastal loodi *Centers for Diseases Prevention and Control (CDC)*
  - 1970 *National Nosocomial Infection Surveillance System (NNISS)*,
  - 2004 *National Healthcare Safety Network (NHSN)*
    - 1988, 2004 hospitaalinfektsioonide definitsioonid

HI järelvalve vajalikkus

Infektsioonikontroll Euroopas

- koordineerib ECDC (*The European Centre for Disease Prevention and Control*)
- <http://ecdc.europa.eu>
  - Loodi 2005
  - Koondanud mitmed varasemad järelvalve programmid
    - Kogutakse andmeid intensiivravi osakondadest (VRI, pneumoonia, UTI) ja ülehaiglaselt OPI (7 alaliiki)
    - Hetklevimus (*point prevalence*) uuring hospitaalinfektsioonide ja antibiootikumide kasutamise kohta Euroopa haiglates 2011-2012

Infektsioonikontroll Eestis

- 1990-ndate lõpp ja 2000-ndate algus
- Iseiseivate teenistuste/ osakondade loomine suuremates Eesti haiglates
  - 2000 Ida-Tallinna Keskhaigla
  - 2002 Põhja-Eesti Regionaalhaigla
  - 2003 Tartu Ülikooli Kliinikum
  - 2005 Lääne-Tallinna Keskhaigla

Haiglanakkuste seire, ennetamise ja tõrje abinõude ning sellekohase teabe edastamise kord ning mikrobioloogia- ja viroloogialaborist haiglanakkuse laboratoorse seire ning mikroobide ravimresistentsuse uurimise tulemuste Terviseametile edastamise kord

[RTL 2009, 96, 1439– 1.01.2010]

Vastu võetud 31.10.2003 nr 117

RTL 2003, 117, 1875

jõustumine 22.11.2003

- Tervishoiuteenuse osutaja kohustused
  - Looma haiglanakkuste kontrolli teenistuse
  - Edastama Terviseametile hiljemalt 15. jaanuariks koondandmed eelmise kalendriaasta haiglanakkuste kohta
  - Haigla peab koostama haigla nakkustõrje juhendid
  - Viima läbi koolitusi

Infektsioonikontroll Eestis (2)

- Eesti Infektsioonhaiguste Selts (EIS)
  - Loodud 1993. aastal
  - Liikmeid 59, suurem osa tegevad infektsioonhaiguste arstidena
  - Kodulehekülg www.esid.ee
- Eesti Infektsioonikontrolli Ühing (ESIC)
  - Loodud 2003. aastal
  - Liikmeid 64
  - Kodulehekülg www.esic.ee
- Infektsiooniõdede Selts (ÕIS)
  - Loodud 2012. aastal
  - Liikmeid 32

Infektsioonikontrolli teenistus

SA TÜ Kliinikumis

- Ülesanded:
  - ravikvaliteedi arendamine ja patsiendi ohutuse tagamine
    - IKT alaste juhendite väljatöötamine
  - hospitaalinfektsioonide esinemissageduse vähendamine
    - Järelvalve, tagasiside osakondadele
  - ratsionaalse antibiootikumide kasutamise juurutamine
    - Laia toimespektiriga antibiootikumide taotluste läbivaatamine
  - personali kaitsmine hospitaalinfektsioonide vastu
    - Tööalased löike- ja torkevigastused
    - Töötajate vaktsineerimine

Hospitaalinfektsioonid (HI)

- Infektsioon, mis tekib rohkem kui 48 h pärast hospitaliseerimist
- Sagedasemad hospitaalinfektsioonid:
  - Alumised hingamisteed, pneumoonia (sh. VAP-ventilaatorpneumoonia)
  - Urotrakti infektsioon (UTI)
  - Vereringeinfektsioon (VRI)
  - Operatsioonipiirkonna infektsioon (OPI)

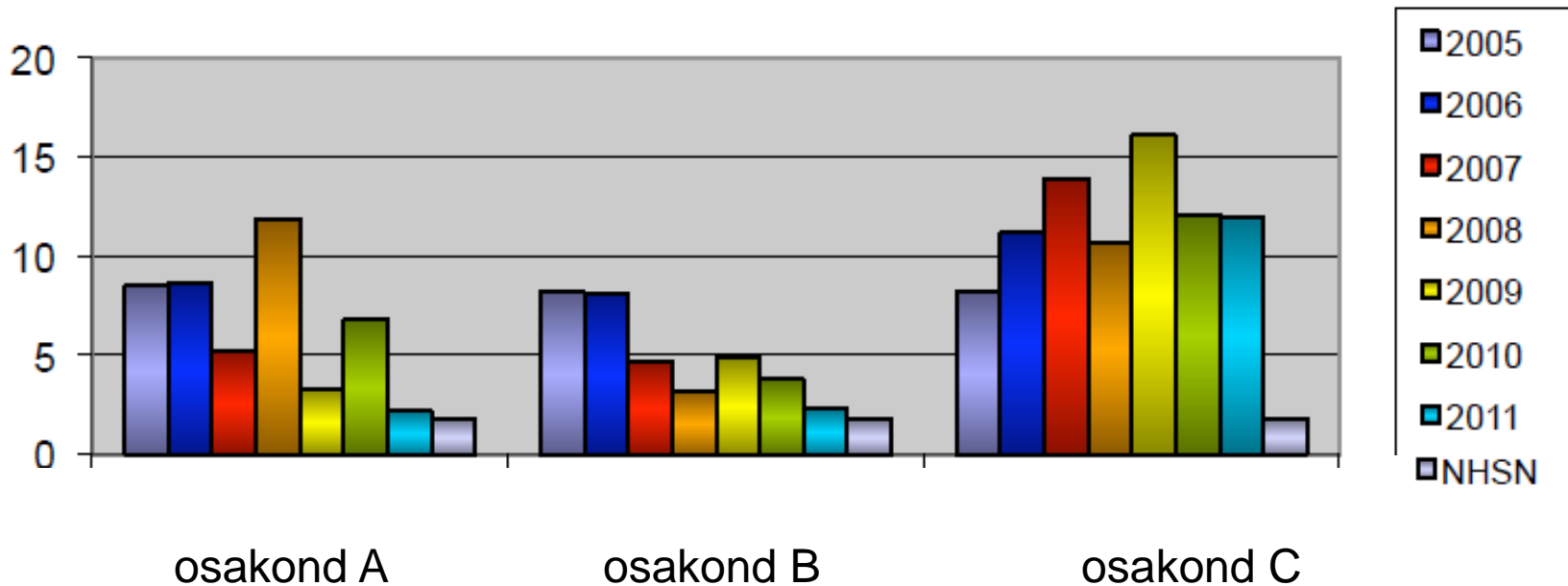
HI järelvalve

- HI registreerimisel kasutatakse ECDC (*European Centre for Disease Prevention and Control*) definitsioone
- Invasiivsete vahendite päevad (*device days*)
  - tsentraalveenikateeter
  - kopsude kunstlik ventilatsioon
  - põiekateeter

HI järelevalve (2)

VAP haigestumuskoordaja 1000 ventilaatorpäeva kohta
intensiivides 2005-2011

SURVEILLANCE REPORT

Point prevalence survey of
healthcare-associated infections
and antimicrobial use in European
acute care hospitals

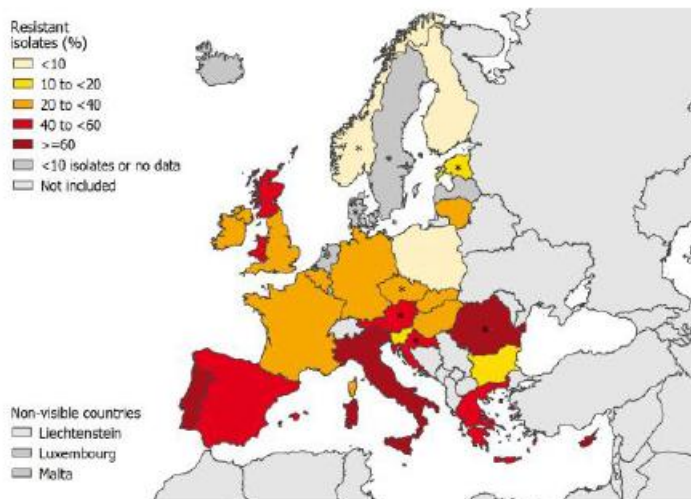
2011–2012

Point prevalence survey of
healthcare-associated infections
and antimicrobial use in European
acute care hospitals
2011–2012

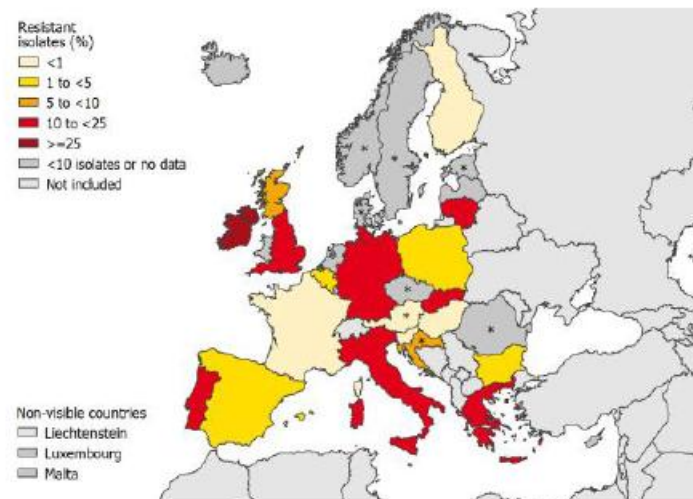
- Osales enam kui 1000 haiglat 30 Euroopa riigist
- 5.7% (CI 95% 4,5- 5,7%) patsientidest (1/18) diagnoositi hospitaalinfektsioon (alumised hingamisteed, OPI, UTI, VRI)
  - Intensiivravi osakondades 19,5% (alumised hingamisteed, VRI)
- 45,9% juhtudel oli mikrobioloogiliste uuringute abil tuvastatud tekitaja
- Antibiootikume manustati 32,7% (CI 95% 21.4 -54,7%)
  - 23,4% patsientidest manustati kahte antibakteriaalset preparaati
  - 5,7% patsientidest sai kolme või enam antibakteriaalset preparaati

Figure 1: Percentage of resistant isolates among isolates from HAIs with known antimicrobial susceptibility testing (AST) results, by species and by country, ECDC PPS 2011–2012³

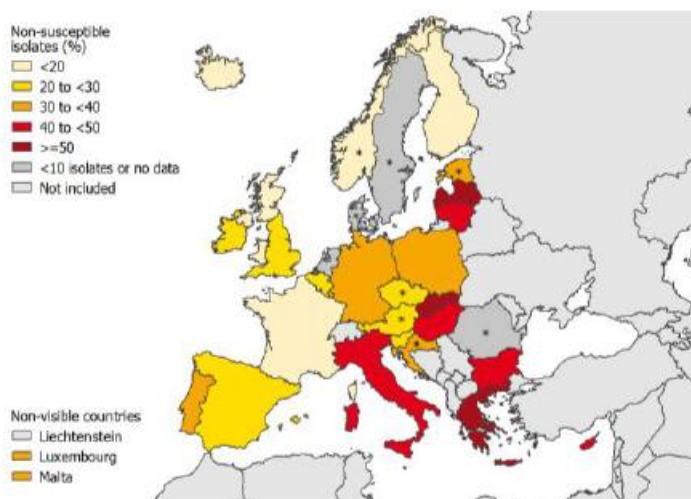
a. Meticillin-resistant *Staphylococcus aureus* (MRSA)

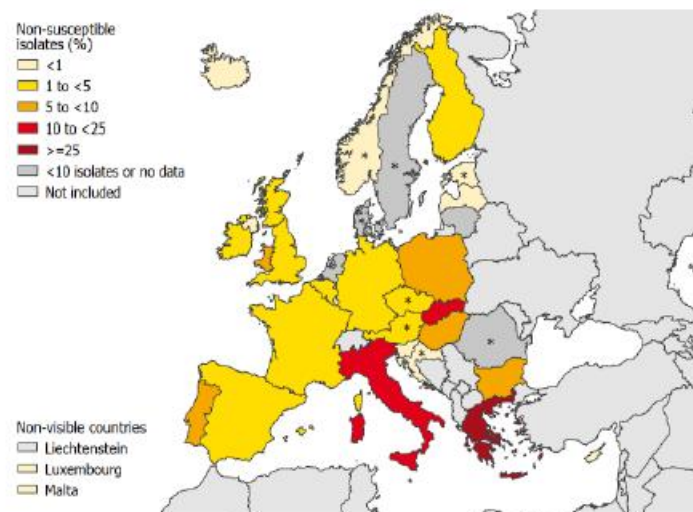
b. Vancomycin-resistant *Enterococcus* species (VRE)

c. Third-generation cephalosporin-non-susceptible *Enterobacteriaceae*

d. Carbapenem-non-susceptible *Enterobacteriaceae*

An asterisk indicates that reported PPS data did not provide a proper representation of the situation in a given country. Representativeness of PPS data was poor in Austria, Croatia, the Czech Republic, Estonia, Norway and Romania, and very poor in Denmark and Sweden.

Figure 2: Prevalence of antimicrobial use (percentage of patients receiving at least one antimicrobial agent) in European hospitals, by country, ECDC PPS 2011–2012⁴

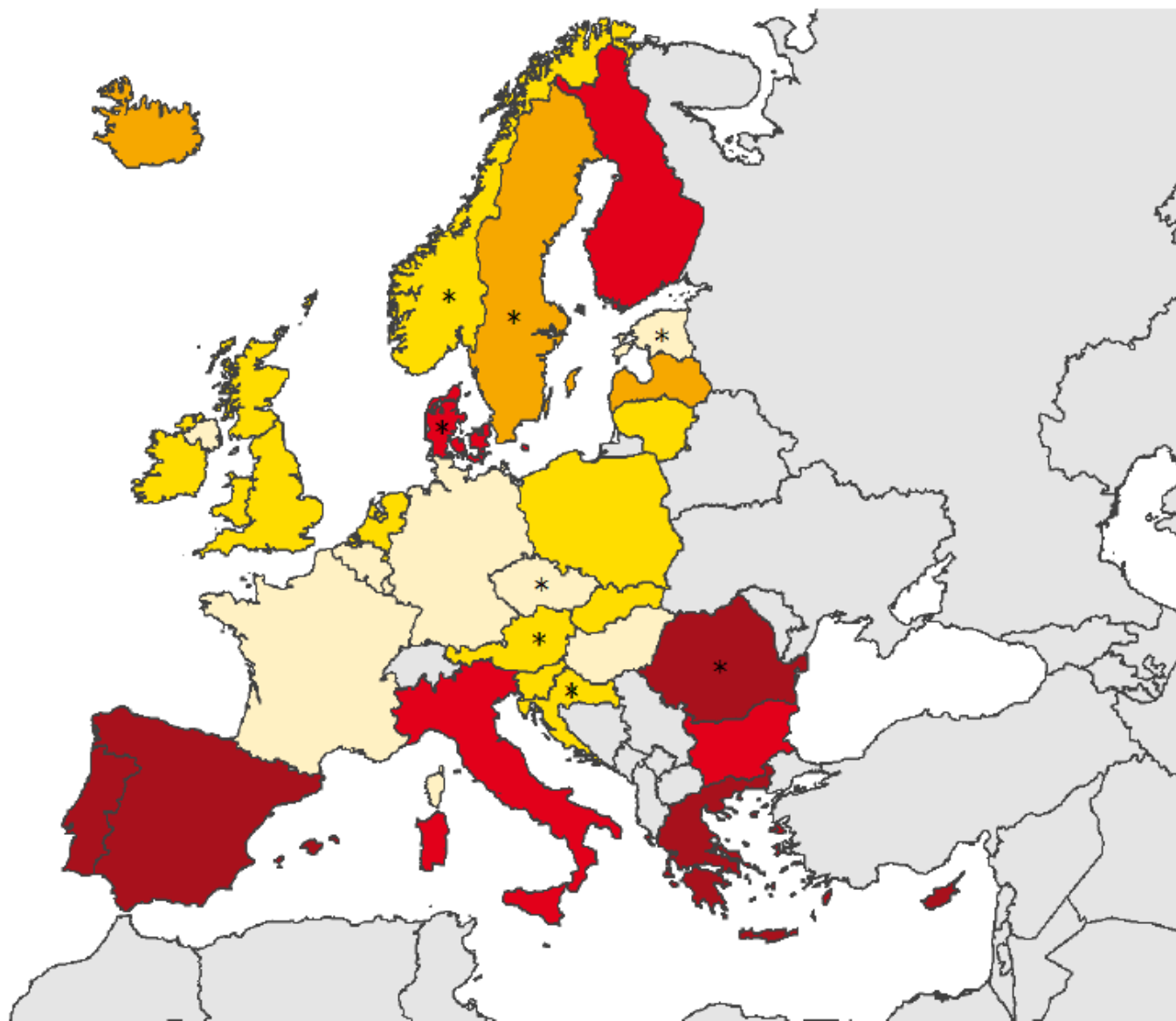
Patients on antimicrobials (%)

- <30
- 30 to <35
- 35 to <40
- 40 to <45
- ≥ 45

Not included

Non-visible countries

- Liechtenstein
- Luxembourg
- Malta

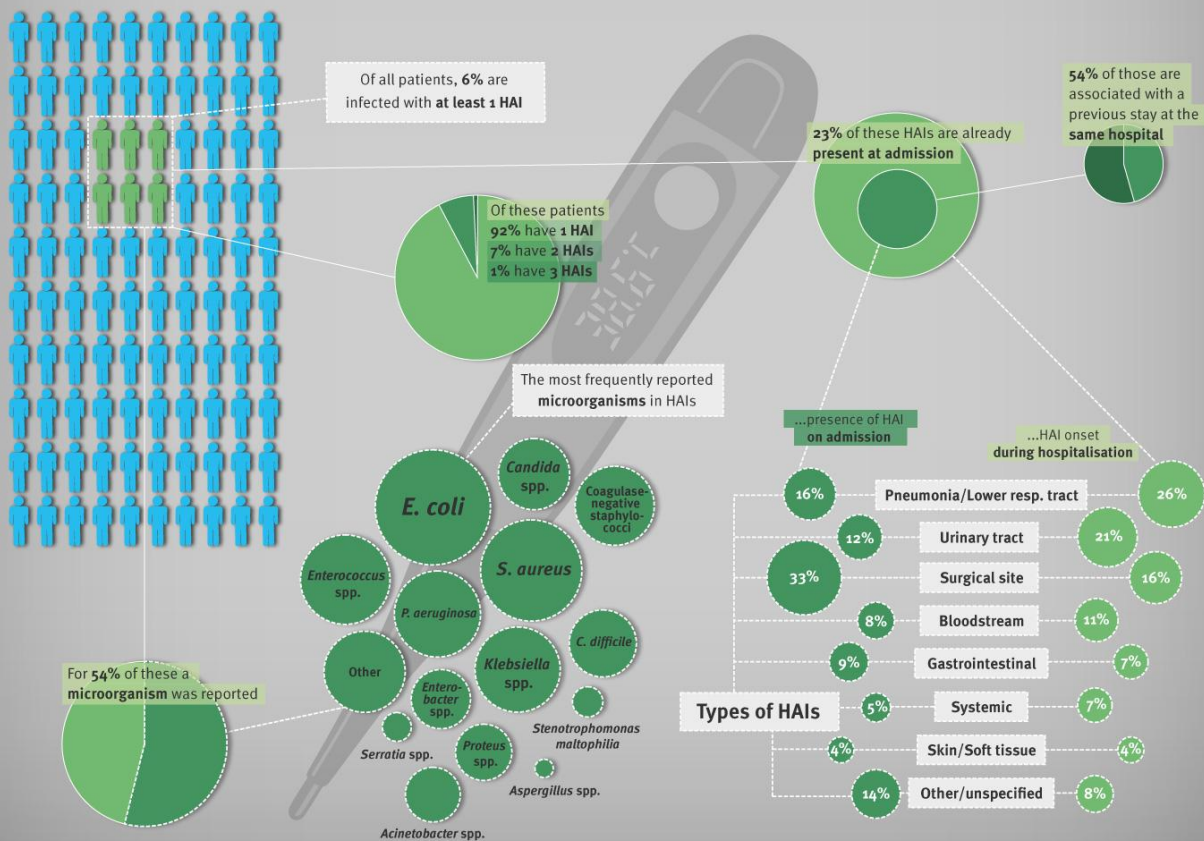
An asterisk indicates that reported PPS data did not provide a proper representation of the situation in a given country. Representativeness of PPS data was poor in Austria, Croatia, the Czech Republic, Estonia, Norway and Romania, and very poor in Denmark and Sweden.

In 2011 and 2012, ECDC coordinated the first EU-wide point prevalence survey (PPS) to collect data on healthcare-associated infections (HAIs) and on antimicrobial use in European hospitals.

All countries used the same standardised protocol that had been developed during a two-year collaborative effort involving more than 100 European and international experts.

Healthcare-associated infections (HAIs) in European hospitals

IKT ja labor

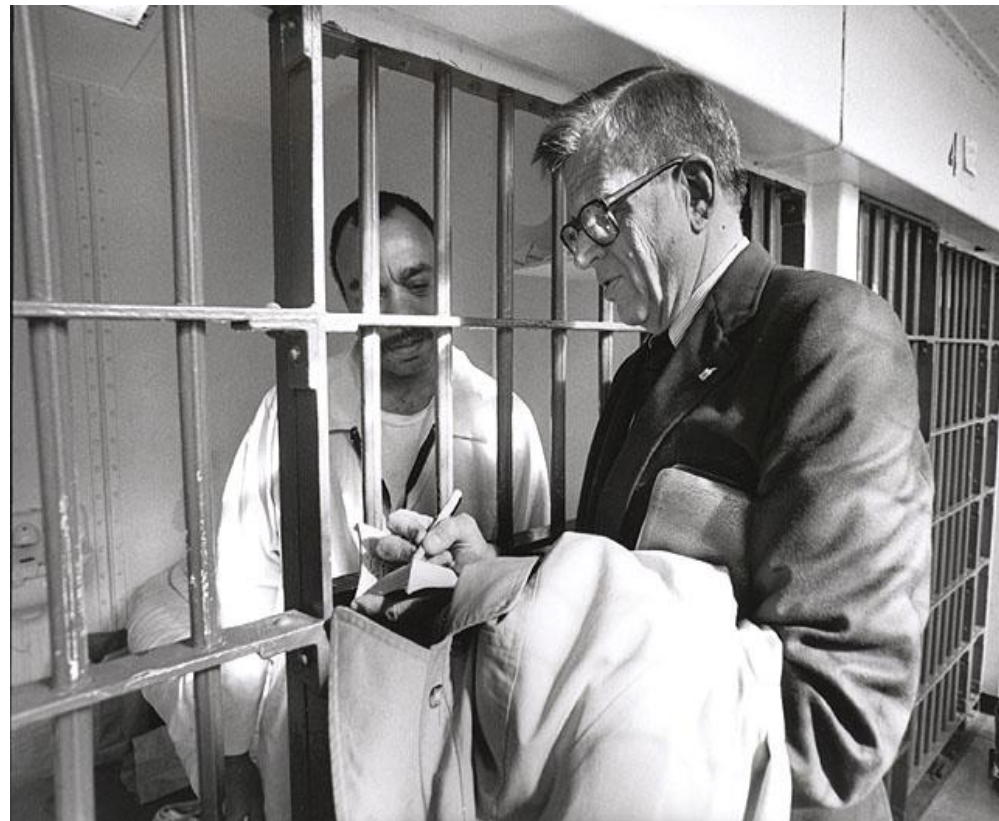
- Plaanipärane töö
  - igapäevased andmed laborist vastavalt konkreetse haigla kehtestatud reeglitele
  - kokkuvõtted osakondadele
  - andmed konkreetse haigla antibakteriaalse ravijuhise koostamiseks, konkreetse haigla ravimformulari jaoks
- Erakorralised situatsioonid

Laboriandmetel põhinev häiremikroobide järelvalve kliinikumis

- igapäevaselt andmed laborist:
  - positiivsete vere- ja liikvorikülvide kohta
  - viroloogia laborist andmed A- ja B-gripiviiruste, adeno-, rota, ja noroviirus positiivsete tulemuste kohta
  - multiresistentsusega tekitajate kohta kõikidest kliinilistest materjalidest
    - metitsilliinresistentne *S.aureus* (MRSA)
    - multiresistentne *Pseudomonas aeruginosa*, *Acinetobacter baumannii*
    - ESBL-positiivsed enterobakterid (*E.coli*, *Klebsiella sp.*, *Enterobacter sp.*)
    - karbapeneemresistentsed enterobakterid

Häiremikroobiga patsiendid

- rakendatakse isolatsiooni vastavalt mikroorganismide ülekandemehhanismidele

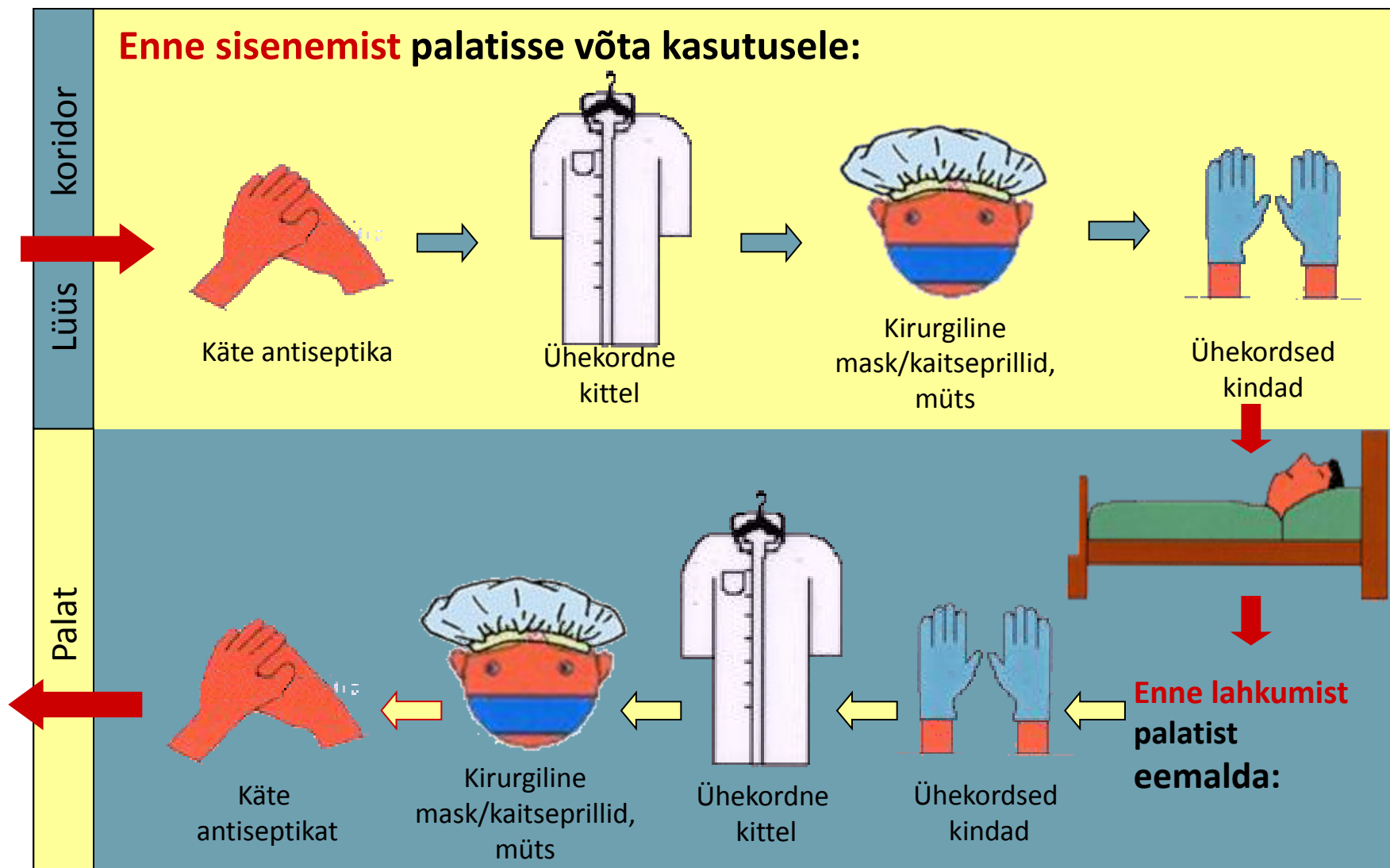

Kontaktisolatsioon

MRSA patsient

SA Tartu Ülikooli Kliinikum
Infektsioonikontrolli teenistus

Täiendavad infektsioonikontrolli abinõud MRSA infektsiooni/kolonisatsiooni korral

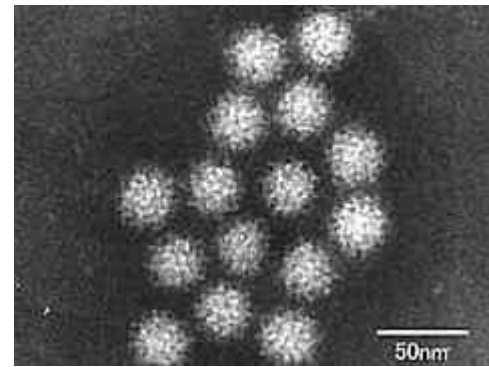
- USA, University of Virginia Hospital
- 700 voodikohta, laste intensiivravi 33-kohaline (700 last aastast)
- 7 kuud 1991-1992 MRSA puhang, 16 /331 (5%) leiti MRSA
  - 3 infektsiooni (VRI, konjunktiviit, dialüüsi kateetriga seotud infektsioon)
  - 13 kolonisatsiooni

TABLE 3. Rates of transmission in an outbreak of methicillin-resistant *Staphylococcus aureus* in a neonatal intensive care unit, Charlottesville, Virginia, July 18, 1991–January 30, 1992

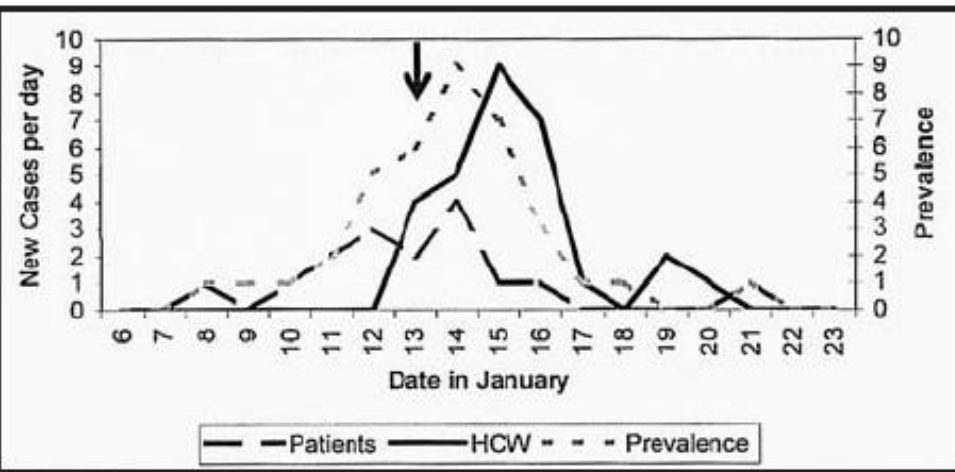
	Source of transmission	
	Isolated	Unisolated
Transmissions	5	10
Patient-days	558	71.5
Rate of transmission	0.0090	0.140*

* Relative risk = 15.6, 95% confidence interval 5.3–45.6, $p < 0.0001$.

Noroviirus

- RNA viirus
- haigus on väga nakkav (infitseeriv doos 10 -100 viiruspartilkit)
- põhjustab sageli puhanguid
- ohustatud ka personal

- 960 kohaline haigla
- haigestus 16 patsienti ja 26 THT
- isolatsioon
- käte antiseptika
- pindade töötlus kloori sisaldavate vahenditega

Laboriandmetel põhinevad kokkuvõtted osakondadele

- Tagasiside osakonnale mikrobioloogiliste uuringute kohta (materjal, isoleeritud tekitajad, nende tundlikkus) seoses osakonnas kasutatud antibiootikumidega
  - Sagedus sõltub vajadusest

Laboriandmete kasutamine antibiootikumravi juhiste väljatöötamisel

- Igal konkreetsel haiglal olemas
antibiootikumide kasutamise strateegia
  - määratletakse piiramata kasutusega, piiratud kasutusega ja nn. formularivälised antibiootikumid
  - arvestades olemasolevaid tekitajate tundlikkuse andmeid töötatakse välja antibakteriaalse ravi juhend, milles soovitused konkreetsete infektsioonide raviks

Erakorralised situatsioonid

- Vastavalt “hooajale” esilekerkivad “tegijad”
  - Andmed laborist esimeste positiivsete A- ja B-gripiviiruste analüüside kohta
  - Laboripoolsed tähelepanekud konkreetse tekitaja isoleerimise sageduse tõusu kohta
- Puhangute varane avastamine

Infektsioonhaiguste arsti ootused laborile

Infektsioonhaiguste arsti ootused laborile

- Kõrged
  - Tänapäeva laborimeditiin on ju kõikvõimas!
- Soovid on lihtsad:
  - AEG
    - Vastus saabuks kiiresti – mida nad seal laboris niiiii kaua teevad?
  - Testid oleksid veatud (tundlikkus ja spetsiifilisus 100%)
    - pole valepositiivseid ega valenegatiivseid tulemusi
    - ristreaktsioone

Infektsioonhaiguste arsti ootused

Koostöö on kõige alus!

- Head suhted laboriarstidega :
  - Lahendused erandolukordadeks
  - Uute laboris kasutusele tulnud testide tutvustamine

Kokkuvõtteks

- Edukas IKT töö haiglas vajab koostööd, sealhulgas laboriga
- Veelgi paremaks koostööks vajalik pidev, järjekindel infektsioonarstide teavitamine ja koolitamine uutest kasutusele võetud testidest ning muudetud meetodikatest

Tänaa kuulamast ja jät kuvast koostööd!